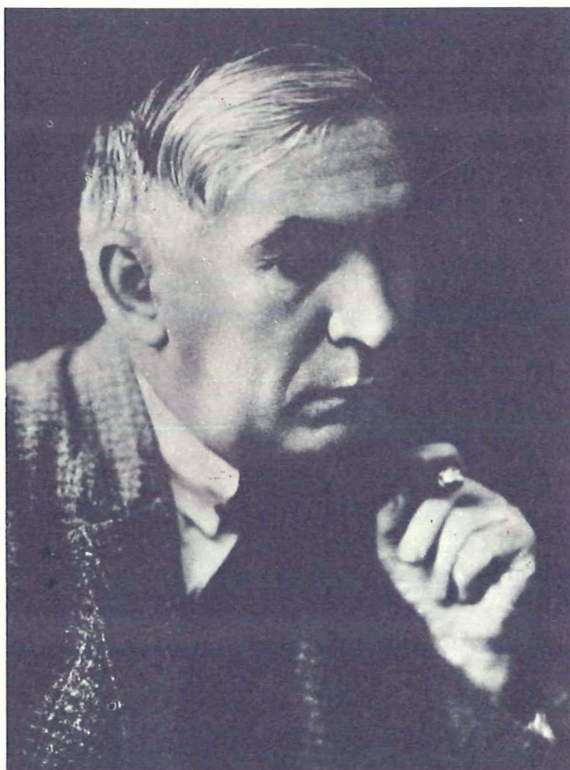
1979. JÚNIUS

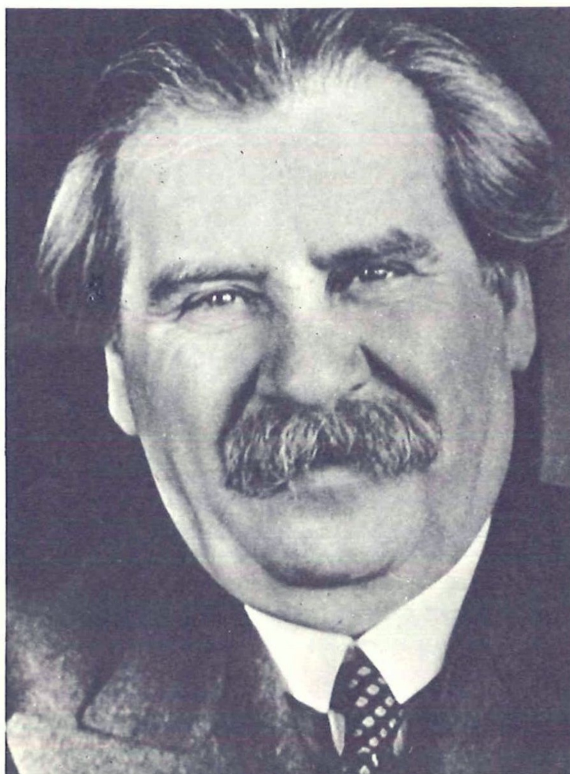
kisdobos

Móra Ferenc (1879–1934)

„Álomkristályból palotát faragott
Álomsarlóval rózsát aratott
Álomparipákból tartott fogatot...”

1879. július 17-én született Kiskunfélegyházán. Édesapja szűcsmester, édesanyja kenyérsütő asszony volt. Nyomorúságos körülmények között végezte tanulmányait. Tanári diplomát szerzett, de hamarosan újságíró lett Szegeden 1917-től a szegedi Városi Múzeum igazgatója. Századunk prózairodalmának nagy művésze. Elsősorban a Szeged környéki földművesek és egyszerű emberek sorsát ábrázolta, nagy szeretettel, a nép életének kitűnő ismeretével. Írásaiban szót emelt a dolgozó nép igaz ügye mellett.
Több mint ezer elbeszélést írt a gyermekeknek. Ezeknek témáját egyrészt gyermekkori élményeiből, másrészt a magyar nép történetéből merítette. Művei közül bizonyára, ti is sokat ismertek.
1934. február 8-án halt meg, Szegeden.

Móricz Zsigmond (1879–1942)

Móricz Zsigmond, aki 1879. július 2-án Tiszacsécsén született, a magyar prózairodalom legkiemelkedőbb alakja. Gyermekeknek írt verseit, elbeszéléseit már óvodás korban megismerhettétek.
Szegény szülők gyermeke lévén, iskoláit nehéz körülmények között végezte — előbb a szabadságharc szellemét őrző debreceni és sárospataki kollégiumban majd Kisújszálláson. Egyetemi tanulmányai után újságíró lett. Szinte állandóan járta az országot, igen gyakran gyalogosan, figyelte a nép életét, megismerkedett gondjaival, s feltárult előtte az akkori világ embertelensége. Mindaz, amit látott, tapasztalt, regényekben, elbeszélésekben öltött testet. Írásaival a magyar nép felemelkedését, a társadalmi haladás ügyét szolgálta. Ez a titka annak, hogy örök érvényű nagy műveket alkothatott.
1942. szeptember 4-én halt meg, Budapesten.

Életem regénye

Részletek Móricz Zsigmond önéletrajzából

Már annyit gondolkodtam, hogy el is halványulnak a kibányászott első emlékek. Mintha a legrégibb egy ködös őszi reggel lenne. Édesapám a karján tartott, és a ház mögött a kertben egész csorda szarvas állat volt, s azt mondtam:

— Denno: ne...

Tinó ne!... Tinók voltak... Édesapám vett a vásáron egy egész csorda tinót, nyereségre. Hazahajtotta s pár nap múlva tovább, egy másik vásárra, mert nem volt elég takarmány, sem istálló. Gondolom, nagyon olcsónak találta mikor megvette, s bizonyosra veszem, hogy még olcsóbban adta el...

Ezek az első tinók azonban engemet elkísértek hihetetlen távolságra az életúton. Ez volt a gazdagság legősibb emléke. Ebből táplálkozott a fantáziám, hogy édesapámnak, mikor én még beszélni sem tudtam, már egész tinócsordája volt.

Ma is érzem még az őszi párát. Édesapám feltett egy tinónak a hátára, mint a lóra, s kis vesszővel csapogattam a hátát, s a tinó megugrott, s édesapám hangját hallom, ahogy nevetve biztatott s mondta: „Nézd anyja! Nem fél ez a betyár kölyök!"

A „dennó ne" kiáltással egyidejű emlékem az árvíz.

A tornác talpfája vízben volt.

Tulajdonképpen ez a legerősebb benyomás, ami megmaradt. Úgy látszik, ez volt a legváratlanabb, mert odáig a tornácot legfeljebb ha magam nedvesítettem fel s azért kikaptam. De hogy az egész tornác víz felett áll, ez meghökkentett: ki fog ezért kikapni?

Édesapám valahonnan előtűnt és felkapott:

— No fiam, árvíz!

— Feljött a Tisza.

A Tisza... Minden a Tiszához fűződött. (Akármiről beszéltek, a Tisza mindig ott settenkedett a háttérben.) Mert a Tisza folyton áradt vagy apadt. A Tiszában nagy víz volt vagy kis víz volt. A Tiszában hal volt. És ezt tudomásul venni való nagy dolog volt. Hogy a Tiszában harcsa, csuka, kárász, ponty, kecsege lakott. És a Tisza szélében ficfások voltak. Lenyírták a vesszőket, mint a hajat, és megfőzték a vesszőt pirosra, és kosarat fontak belőle. Meg nád volt a Tisza-öntésekben, és annak Halvány volt a neve. És a nádat levágták, és nagy toronyba rakták, és ott fogták a tövében a csíkot. Meg a Tiszában sulyom volt, és az jobb volt minden gyümölcsnél a világon, majdnem olyan jó, mint a pattogatott málé. És a Tiszában fürödni is lehetett. De vigyázva ám, mert a Tisza mindenkit elkapott és vitte, vitte...

Szóval a Tisza már éhes volt, s feljött egy kis alamizsnáért a tornác talpfájáig.

— No, megesz bennünket a csuka — nevetett édesapám —, nem baj, vasárnap meg mi esszük meg őket, ugy-e fiam?

A malomhoz mentünk. A malomnak nem volt semmi baja... De a Tisza akkor volt a legszebb; mintha a nemzeti zászlót terítették volna le a mezőkre... Nálam egész bizonyos, hogy a szülőföld a nagy tágasságot, a színes és csillogó végtelent jelenti, a tavaszi napfényt és a tág tüdőt. Benne van a gyümölcs édessége és a nyári por kedves szaga. A természet lelkesítő, tüdőtágító, illatos öröme. Maga az a név, hogy Csécse, mindig úgy hat rám, mint valami ízes, friss gyümölcs, cuppant az ember, csettint és nevet. Csécse. Mennyire örülök, hogy azt a bájos falut kaptam szülőföldnek. S igaz is, hogy szülőföld céljaira a kis falu alkalmasabb, mint a nagyváros. Mindig sajnáltam a gyermekeimet, hogy nem tudok nekik olyan elsőrangú szülőföldről gondoskodni, amilyen nekem volt. Mikor a kislányom kicsi volt, megtanították rá, hogy hol lakik, ha eltéved, s a rendőr kérdi, meg tudja mondani. Igen aranyos volt, hogy ha azt kérdezték: „Hol születtél kicsikém?" azt felelte: „Harmadik emelet hetvenkilenc"... De versenyezhet ez a csécsi udvarral? Az én szülőházammal, annak a szimbolikus jelentőségével, s ki lehet vajon ebből kovácsolni olyan egész életre boldogító örömöt, ami bennem van?...

Kinek mesélem én magamat? Akikről szólok, már mind halottak. Az az árvíz is még akkor felszikkadt, s utána már ötvenötször vagy ötvenhatszor volt azokon a területeken vetés és aratás, de bennem a régi árvíz most is itt él s már nem is fog kiszáradni, mert a szívemben őrzöm, mint valami nagy benyomást, amit ma jobban tudok felértékelni, mint akkor.

MÓRA FERENC

AZ OROSZLÁN-ETETŐK

Apaffy Mihály erdélyi fejedelem egyszer valami bolond nagy oroszlánt kapott ajándékba a török császártól. Remek állat volt, tűz a nézése, fejedelmi a tartása, erő minden mozdulata.

— Tisztelete jeléül küldi ezt nagyságodnak a hatalmas császár — jelentette a török követ —, csak jól gondját viseltesse, mert száz esztendőben egyszer ha találni ilyen pompás oroszlánt. Kicsivel is beéri, elég neki egy borjú egy napra.

Apaffy Mihályról sok derék dolgot följegyeztek az íródeákjai, csak éppen azt nem jegyezték föl, hogy a nagyságos fejedelemben oroszlántermészet lakozott volna. Inkább jámbor volt ő, mint a bárány. A nagy oroszlánt is csak az ablakon keresztül merte megcsudálni.

— Ez nekem túlságosan szép — gondolta magában, hanem azért száz aranyat adatott a török követnek a kincstartójával. A császárnak pedig megüzente, hogy úgy gondját viselteti az oroszlánnak, mint a szeme fényének. Mindjárt oda is intett az étekfogói közül egyet, Karó Péter nevezetűt.

— Nagy méltóságot szántam neked fiam, Karó Péter. Te leszel az udvari oroszlánetető. Már csak azért is, mert olyan sovány vagy, hogy tebeléd nem kíván harapni az a nagyétkű állat, akármilyen közel jársz hozzá.

No, az igaz, hogy Karó Péter magával hordozta a nevét, paszulykarónak mehetett volna el a hosszúságával, a csontja meg csak úgy zörgött, ha mozdult. Nézték is egymást az oroszlánnal nagyon s nyilván mind a kettő arra gondolt, melyikük eszi meg előbb a másikat.

Az oroszlán győzte étvággyal nagyon, déltájban akkorákat mordult föl a várkertből a palotába, hogy a fejedelem mindig beleborzongott. Ilyenkor aztán nevetve könyökölték oldalba az oroszlánetető urat a cimborái:

— Siess Péter, ehetnék a macskád!

Péter vitte is le hűségesen az ebédet mindennap és nem győzte panaszolni, hogy mennyit eszik az a cudar állat, hogy pusztult volna el a hazájában. Az ám, de hiába fogyott el mindennap egy borjú: az oroszlán egyre soványabb lett, Karó Péter meg egyre gömbölyűbb. Egyszer Apaffy Mihálynak is szemet szúrt a dolog, ahogy séta közben odatévedt a szeme az oroszlánketrecre. Fülön is fogta mindjárt Karó Pétert:

— Mi dolog az, Péter fiam, hogy úgy leromlik a kezed alatt az oroszlán?

— Nem tesz jót neki a kerti levegő, nagyságos uram.

— Hm — csóválta a fejét Apaffy —, hát az mi dolog, hogy te úgy kigömbölyödtél mostanában? Valóságos gerenda lesz már a karóból.

— Nekem meg jót tesz a kerti levegő, nagyságos uram.

Három álló napig törte a fejét a fejedelem ezen a csudán, akkor aztán gondolt egy okosat, maga elé parancsolta valami Keszeg Kristóf nevű cselédjét.

— Gyere csak, Kristóf fiam. Nem hiszek én ennek a hamis Karó Péternek: terád bízom, nézz neki a körmére. Mától fogva te vagy az oroszlánetető fölvigyázója.

— Alássan köszönöm nagy kegyelmét nagyságos uramnak — hajlongott az új méltóság s futott mindjárt az oroszlánetetőhöz. Az éppen ebédelt: ette a szép pirosra sült borjúpecsenyét, kolozsvári káposztával.

— Péter komám — ütött a vállára —, én is szeretnék meghízni ezen a jó kerti levegőn.

— Jut is, marad is — felelte készséggel Péter —, nekem elég a borjúból a két első comb.

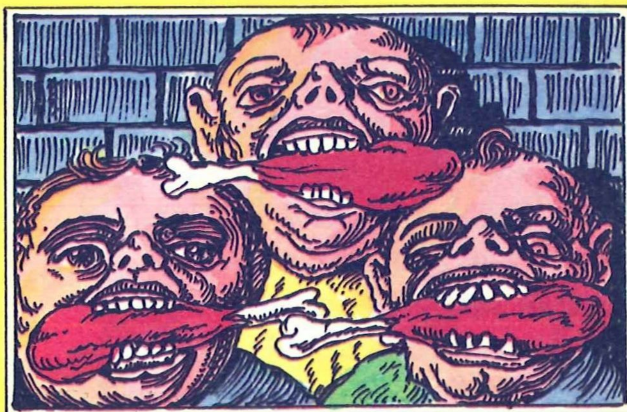
— Nekem meg elég a másik kettő — mondta Kristóf megelégedetten. — Az oroszlán a maradékot is megköszönheti.

Nem köszönte biz az meg, az istenadta. Egy-két hét alatt valóságos agárkutya lett belőle. No az igaz, hogy a keszegből meg harcsa lett.

Szegény Apaffy nagyon megijedt, amikor az oroszlán vesznitértét látta. Nosza mindjárt előhívatta a harmadik inasát, aki szintén magával hordta a nevét:

— Gyere csak öcsém, Cinege Pál, kiveszlek az inasi sorból. Ezután új hivatalod lesz. Te leszel az oroszlánetető fölvigyázójának ellenőrzője. Te pótold ki, amit ők ketten elmulasztottak.

— Tessék rám bízni! — fogadkozott Cinege Pál s nem hiába fogadkozott. Amit az oroszlánetető meg az oroszlánetető fölvigyázója meghagytak a borjúból, arra most már ő tette rá a kezét, mint az oroszlánetető fölvigyázójának az ellenőrzője. Az oroszlánnak egy befaló harapás se maradt. Egy hét múlva éhen is veszett szegény. Éppen akkor számoltak be a bőrével Apaffynak, mikor megint ott járt a török követ. Az akkorát csóvált a tar fején, hogy két hajdú állította meg két oldalról.

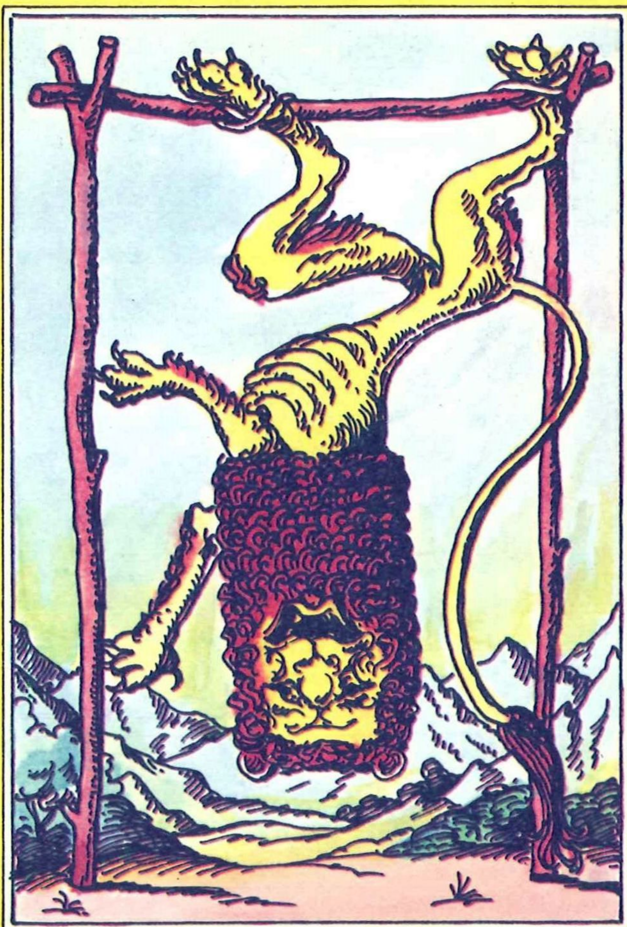

— Ejnye, ejnye, hát csak nem viseltette gondját nagyságod a császár ajándékának? — panaszolta szemrehányóan.

— Jaj, dehogy nem, dehogy nem! — legyintett Apaffy bosszúsan. — Inkább az a baj, hogy nagyon is gondját viseltettem! Attól félek, ország-világ kinevet, ha híre futamodik a három oroszlánetetőnek.

Ezt bizony jól sejtette a nagyságos fejedelem. A székely ember ma is azt mondja az éhen veszett jószágra:

— Gondját viselték, mint az Apaffy oroszlánjának!

Felvidéki András raiza

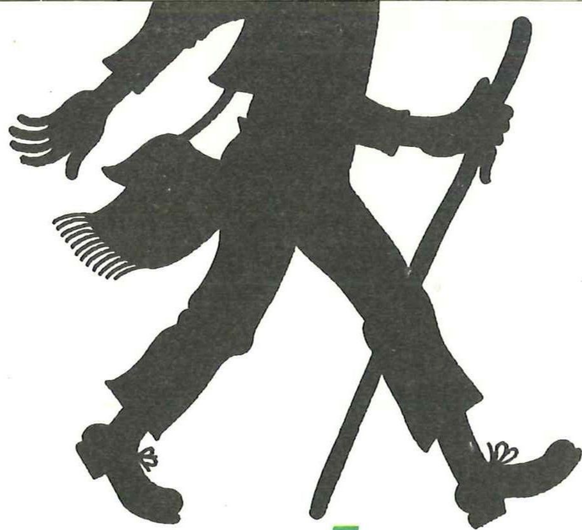
Brasnyó István

Kombájnosok

A kombájnosok este
hűvös udvarba hajtják a gépet
és leszállnak a kormánykerék mellől,
amíg a kutyák láncukon seregve
ugatják őket, csaholnak egyre.
Este harmat ül ki a csillagokra
— a kombájnosok harmaton mosakszanak —,
majd amikor kereken feldereng a hold,
a kombájn az udvaron
kiveti magából a sötétet
és fényesen ontja tovább
a nappali port.
A világ minden zsákja
egyszerre teli lesz arannyal —
a szalmaprésben aranylik a szalmabála
és a tücskök dalába
friss szalma zizegése hull.
Majd a kombájnosok a sötétben
— ha szemükre nem jön álom —
mesélni kezdenek,
és meséjük közepén várható,
hogy egykori katonák
akkora ágyút sütnek el,
hogy aki már elaludt,
erre biztosan felriad,
mert megmozdulnak a falak,
s a fák ága is hosszasan ringat
minden levelet,
ők meg csak sokára szólnak,
nevetve, mint akinek rendben
a dolga:
— Ne félj, aludj csak nyugodtan,
te gyerek.

Vida Győző rajza

Nagy Katalin

Világgá mentem

Vagy fél éve jártak már iskolába, amikor Balogh Kristóf első osztályos tanuló közölte anyuval a szándékát. A fürdőkádban döntött így; anyuval mindig a fürdőszobában beszélik meg a fontosabb dolgokat. Mert máshol nem lehet, mert máshol ott van mindenki. Például Öcsi, aki mindenbe beleszól. Kicsi még, de sokkal kisebb korában is éppen ilyen volt. Csakis azért tanult meg olyan hamar beszélni, hogy Kristóf dolgaiba beleszólhasson.

Apa és Nagyi meg éppenhogy hallgatnak, nem veszik felnőttszámba Kristófot. Pedig őt már az óvodában is úgy hívták, hogy öreg-Balogh. Főleg azért, hogy megkülönböztessék Öcsitől, merthogy az is Balogh szintén. De még azért is nevezték öregnek, mert igen komoly volt és felelősségteljes a kicsikkel. Így mondta az óvónéni, Kristóf nem tudta pontosan, mi az a felelősségteljes, de szeretett a kicsikkel foglalkozni tényleg. El is határozta, hogy óvónő lesz, ha megnő. Ennek úgy megörült, hogy rögtön közölte Nagyival, amint hazaért. Nagy kár volt! Mert Nagyi mindjárt elmesélte a barátnőjének telefonon, és nagyon is nevetett. Hogy fiúból óvónő legyen, az kész nevetség, azt mondta. Az sincs rendjén, hogy a lánya állatorvos. Miért baj az? Anyu igenis híres állatorvos. Lovagolni is tud. Apu meg nem tud. Nagyi mégis azt mondta a telefonba, az állatorvos legyen férfi, az óvónő meg csakis lány. A barátnője is biztosan ezt mondta, csak még sokkal hosszabban. Nagyon is sokáig telefonáltak, pedig három perc az egy forint, mindenki tudhatja.

Aznap este anyu éppen mosógéppel mosott. Néha géppel mos, néha kézzel. Azt mondja, oka van annak, hogy mikor, hogyan? Meglehet, hogy csak játszik, azért cserélgeti a módokat. Mindenesetre gyorsan beprogramozta a mosógépet, aztán már csak őrá figyelt. Amikor bejelentette, hogy óvónő lesz, odaült a kád szélére, és azt mondta, jól teszi. A kisgyerekek szeretik a bácsikat is, ha szépen beszélnek és játszanak velük. Anyu nagyon jól tudta, hogy Kristóf mindig így tesz, meg is dicsérte mindjárt. És csak egyszer figyelmeztette, hogy szappannal mossa a fülét, ne csak vízzel lötyköljje. Anyuval igazán jó beszélgetni.

Anyu ismeri Franyó Mártit. A legtöbb gyereket ismeri az elsőből. Mert a tanév elején mindig elkísérte Kristófot az iskolába, délben meg érte ment. Kivett egy hét szabadságot csak ezért. Majdnem minden gyerekkel így volt ez, azt mondják, az elsős szülők mind ilyenek. Most már nem kísérgeti őt anyu, mert megbízik benne. Jól teszi. Azóta sose fut át az úttesten, már a sárga lámpánál is fékez. És a metró lépcsőjén nem áll háttal a menetiránynak, és nem csúsztatja a táskáját a korláton. Pedig szeret így játszani a metróban, de most már mindegy, megígérte anyunak.

Aznap, amikor a fontos dolgot akarta megbeszélni, anyu a zoknikat áztatta a kagylóban. Kristóf a kádban megmosta a haját egyedül, pedig nem is volt még szombat. Amikor csupa habos lett a feje, akkor mondta meg anyunak:

— Anyu, szerelmes vagyok a Franyóba.

— Ez aztán a meglepetés! És mióta?

— Most vettem csak észre.

— Szép kislány a Franyó Márti!

— Nekem azért tetszik, mert innen nő ki a lába — mutatta a saját csípőjét. — Innen egész föntről kezdődik a lába.

— Mindenkinek ott kezdődik — vélekedett anyu.

— Nem. Csak a Franyónak. Olyan szép hosszú lába van. Láttam tornaórán.

— Ügyesen tornászik a Franyó Márti?

— Persze. Még vívni is jár.

— Te is ügyesen tornászol Kristóf. Fejen állni is tudsz. Én például nem tudok.

— Nem nehéz. Megtanítlak, ha akarod. Csak most belement a hab a szemembe.

Anyu odaadta a törülközőt Kristófnak, aztán teregette a kimosott zoknikat. A zöld-csíkosnak hiányzott a párja. Öcsi néha az óvodában felejti az egyik zokniját. De azért anyu folytatta a beszélgetést mégis.

— Mesélj még a kislányról!

— Most mindig hazakísérem. Közel laknak. A metrónál éppen. De ha messze laknának, akkor is hazakísérném.

— Csak akkor szólnál nekem is, hogy ne izguljak, ha később érsz haza. Ugye?

— Most is szóltam.

— Örülök neki. Annak is örülök, hogy szerelmes vagy.

— Én is örülök. És mindig viszem a Franyó táskáját hazáig.

— Miről beszélgettek útközben?

— Semmiről.

— Csak úgy némán ballagtok egymás mellett?

— Nem egymás mellett megyünk. Ő elöl megy a Krivánnal, mert az a barátnője. És sugdosnak. Én meg megyek utánuk és viszem a táskáját.

— Lovagias fiam van.

— Persze. Majd meg is mondom a Franyónak. Vagy inkább te mondd meg, jó?

— Szívesen. Amint találkozom vele.

— Anyu, és arra gondoltam, legjobb lenne, ha Franyó ide költözne hozzánk.

— Hát... nem is tudom... Ő mit szólna ehhez?

— Biztosan szívesen jönne. Utálja a napközit. A Nagyi jobbat főz. Kérdezi is mindig: mit főzött, mit főzött...

— Tudod mit? Vigyél neki inkább kóstolót! Nagyi ma este almáslepényt süt éppen, érzem az illatát.

— Én is érzem. Nagyon szeretem az almás lepényt.

— Mindenki szereti! Úgyhogy reggel két darabot csomagolok belőle. Egyik a tiéd, a másikat Franyó Mártinak adod ajándékba. Jó?

— Jó! Majd olyan ezüst papírba csomagold, fóliába, mint máskor a sültcsirkét.

Így történt másnap reggel a dolog. Anyu mindig betartja, amit ígér.

Délben Kristóf egyáltalán nem ebédelt. Csak kezet mosott, amikor hazaért. Később felszólítás nélkül eltörülte az evőeszközt. Amikor készen lettek a mosogatással és Nagyi egyre csak csodálkozott, hogy mi történt Kristóffal, akkor ő elővette az üzenőfüzetét. Azt üzente a tanító néni a kedves szülőknek, hogy Kristóf megverte Franyó Mártit, sajnos. Nagyi többször is elolvasta a bejegyzést. Kristóf egyszer se, mert úgyis tudta kívülről.

Akkor Nagyi egyáltalán nem veszekedett, hanem nagyonis halkan beszélt. Hogy szegény anyu mennyit dolgozik, fárad értük, és most itt a bánat, szégyen! Ha hazajön és megtudja, mit művelt Kristóf, nagyon szomorú lesz. Biztosan sírni fog. Addig is gondolkozzék Kristóf, csak gondolkozzék a dolgokon!

Kristóf sokáig gondolkodott. Aztán, amikor Nagyi ledőlt délutáni pihenőre, csendben felöltözött és kilopózott a lakásból. Előbb még ráírta az énekfüzet lapjára: „Világgá mentem"

Ez a lap már úgyis kilógott a füzetből, régi volt, év elején gyakorolták rajta a kottafejeket. Éppen ráfért még ez a rövid mondat. A füzetlapot otthagyta az íróasztalán.

Úgy tervezte, előbb elutazik a metró végállomására, közben talán eszébe jut, hová menjen azután. De nem jutott eszébe semmi. A végállomásnál mindenkinek el kell hagyni a kocsikat. Megkérdezett egy nénit hány óra van? Pontosan öt óra...

Vagyis anyu most ér haza éppen. És megtalálja a cédulát. „Világgá mentem" Két g-vel kell írni, az biztos, de lehet, hogy csak eggyel írta, annyira sietett. Nagyi azt mondta, anyu biztosan sírni fog. Még sose látta anyut sírni. Anyu vicces, nevetős. Fütyülni is szokott, és kettesével ugrál le a lépcsőn, ha siet.

Úgyhogy Kristóf nem is ment már fel a mozgólépcsőn, pedig arrafelé sodorták az emberek. Átment a szemben levő megállóba. Várta a visszafelé-vonatot. Ha gyorsan hazaér, talán megelőzi anyut.

Az ajtójukon sok aprót csengetett. Nem össze-vissza aprókat! Nyomkodta a csengőgombot, hosszabban és röviden, hogy azt csengesse: ti-tá-ti-ti. Ez is anyu ötlete volt, a titkos jel. Ha azt csöngették, hogy ti-tá-ti-ti, mindjárt tudta, hogy ez Kristóf. És ő jött ajtót nyitni máskor.

Most Nagyi nyitott ajtót. Anyu kabátja nem lógott a fogason.

— Anyu? — kérdezte, és nem is köszönt Nagyinak.

— Elment — mondta Nagyi; ennyit mondott összesen. Hová mehetett? A rendőrségre? Vagy előbb az iskolába? Az utcán is keresheti. Annyi sok utca van...

— Hová ment anyu?

— Hová ment, hová ment?! Csak ezt tudjátok kérdezni. Anyád is azt kérdezte tőlem: hová ment Kristóf? Mondom, hogy nem tudom, nekem ugyan nem szóltál, ezt érdemlem...

— Nem olvasta anyu... amit írtam neki?

— El akarta olvasni, de nem tudta. Olyan macskakaparás az, Kristóf fiam, hogy ember el nem olvassa! Még anyád se, pedig böngészte sokáig. Azt üzeni, este majd megfejtitek együtt a rovásírást. Anyád is komolytalan, belőled is mi lesz így...

Kristóf akkor azt mondta, hogy nagyon éhes. Ez teljesen igaz volt. De ha nem lett volna igaz, akkor is érdemes mondani, mert Nagyi rögtön megbékült. Melegítette a főzeléket máris, a tojást frissen sütötte. Eggyel többet sütött, úgy gondolta, ő is eszik vele egy falatot.

Este Kristóf egyedül fürdött, mert anyu nem ért haza még. Visszament a munkahelyére, operáltak valamilyen állatot. Nagyi mondta ezt, de az állatra nem emlékezett pontosan. Öcsi azt gondolta, hogy egy tigrist operálnak, mert megmarta a mérges kígyó a dzsungelben. A mérges kígyót is be kell kötözni, mert úgy megcsapta azt a tigris, hogy kiesett a méregfoga biztosan. Öcsi holnap hosszú történetet mesél majd az óvodában, most főpróbát tart apunak.

Kristóf bebújt anyu ágyába, nem akarta nézni még a tévét se. Úgyis nézi mindenki, itt legalább nyugodtan beszélhetnek anyuval, ha megjön. Elmondja neki, hogy miért verte meg Franyót. Azért adott neki pofont — egyet csak — mert nem akarta megenni a süteményt, amit ő vitt neki ajándékba. Anyu talán kigondolja majd, hogy lehetne kibékülni Franyóval. Mert a táskáját se vitte persze, a pofon után arról szó sem lehetett.

Jó, hogy mindjárt itt lesz anyu; belebújt a pizsamájába addig is.

Udud István

Hinta

Leng a hinta,
száll a hinta,
szállni rajta
ó, de jó!

Lökj meg újra,
ingem ujja
hadd lobogjon,
jaj, de jó!

Most cserélünk.
Mit se félünk.
Jól felültél?
Lökhetem?

Száll a szélben
selymes ében
szép hajad, ha
röptetem.

Tarka szoknya
csipkefodra,
míg röpítni
készülök,

arcom éri...
Ezt ki érti?
Én a földön
szédülök.

Hopp, megállunk!
vár a várunk.
Tán kicsinyled
vagy fura?

Rontsd le s új nő.
Légy az úrnő
benne s én
a vár ura.

Donkó László

Vidám kirándulás

Messze, messze, hegyen át
röpítsen a vitorlád,
szélnek feszítsd nótádat,
hegyen völgyön szétárad...

Kedved repcsimotorján
emelkedj, mint lajtorján,
zengjen csatakiáltás,
választ rigó kiált, száz...

Cöveket tűzz, sátort verj,
erdő mélye áldott hely,
sátrad fölött a lámpa
ezer jánosbogárka.

Szalonnát süss hagymával —
gondjaidat hagyd már el,
sátrad mélyén pihenj meg,
s köszönj majd a reggelnek!

Orosz István rajza

PETROLAY MARGIT: OROSZLÁNOK

Zsiga, tanulsz?

— Tanulok, Boros bácsi kérem.

— Mit tanulsz, Zsiga?

— Történelmet, Boros bácsi kérem.

— Mi az az irkafirka ott előtted, Zsiga?

— A történelem tanár úr feladta, hogy...

— Jól van, Zsiga! Tanulj ám, hogy ne hozz szégyent derék apádra meg szegény anyádra! Ejnye, nem láttad valahol az újságot, Zsiga?

— De láttam, Boros bácsi. A cserépkályha tetejére tetszett tenni, amikor Boros néni ebédelni hívta.

— Persze, persze... — dohogta Boros bácsi és visszavonult, betette maga után az ajtót.

Zsiga pedig tovább rajzolt nagy lelki nyugalommal.

A lap már készen állt két ív kettőbe hajtott papíron, azaz nyolc oldalnyi terjedelemben. Az első oldal élén ez állt szép rajzolt betűkkel: A bujdosó fejedelem. A mű három teljes oldalt betöltött. A negyedik oldalon a rodostói temető volt látható, azután a Honfi dal Petőfi Sándortól, majd rövid elmefuttatás a hazaszeretetről. Az utolsó lapon az Ó-torony képe, alatta pedig költemény Simonyi óbesterről — a költő nevének megjelölése nélkül.

Már csak a címlapot kellett megszerkeszteni. Most éppen ezzel foglalkozott Zsiga, a lap főszerkesztője.

Öt óra volt, de már sötétedett, esőre állt az idő. Boros néni valahol a szomszédban járt és Zsigának nem volt szabad a lámpához nyúlni, tehát az orrával szántotta a papirost a szürkületi homályban. Sietni kell, amíg egyedül van a szobában. Ha bejönnek a többiek, nem lehet a lapot befejezni. — Mi ez? Mit firkálsz, Zsiga? Mért nem inkább a latin szavakat tanulod? — Akkor már vége az ihletnek. Jó emberek, de szeretik mindenbe beleütni az orrukat.

A szürkület beszivárgott a csukott ablakokon, lassan ellepte a szobát. A toronyóra rekedt hangja ötször hangzott el egymás után. Akkor Boros néni behozta a lámpát, az asztalra helyezte, a piros plüssterítő közepén a csillag alakú horgolásra. Boros bácsi is bejött.

— Nem láttad az újságot, Zsiga? — kérdezte, mire Zsiga komoly arccal válaszolt:

— A cserépkályha tetejére tetszett tenni, Boros bácsi.

— Ezt már az előbb is mondhattad volna! — mérgelődött Boros bácsi. — Hagyod, hogy tűvé tegyem érte a házat.

— De hiszen mondtam, Boros bácsi kérem!

Zsiga ügyesen a térképfüzetébe rejtette munkáját, majd kinyitotta a latin könyvét, és a lámpa sárga fényében elkezdte kiírni a Numa Pompilius című olvasmányból a könyv végén található szószedet alapján az ismeretlen szavakat.

— Rex, regis, masculinum... — mert éppen akkor kezdték tanulni a harmadik deklinációt.

— Mindjárt esik —, sóhajtotta Boros néni, miközben becsukta a spalettákat, majd ünnepélyesen megjegyezte: — Nemsokára itt a november.

Csathónak tetszett a lap, csak azt kifogásolta, hogy Zsiga egymaga írta tele az egészet.

— Az igazi lapnak munkatársai vannak. Azok írják a cikkeket.

— Munkatársai? — csodálkozott Zsiga. — Akkor hát ez nem igazi lap?

— Igazinak azért igazi — nyugtatta meg Csathó —, de az nem lehet, hogy te magad írd a verset is meg a többit.

— De hát a Honfi dalt nem is én írtam, hanem Petőfi Sándor...

— Az nem számít! Petőfi már nem él. Hanem például az egyik számba te írnád a verset, én a vezércikket, a másikba meg fordítva. Persze jó volna még valaki, mert egy vers és egy vezércikk: az még nem lap.

Ezt nehéz volt ott helyben eldönteni, tehát elhalasztották a döntést. Ehelyett néhány apróbb részletet beszéltek meg: legyen-e rejtvény a lapban, és legyenek-e szerkesztői üzenetek? Zsiga véleménye szerint rejtvényekre nincsen szükség, az gyerekes dolog. Ellenben szerkesztői üzenetek igenis legyenek, mert az érdekes, ha az olvasók levelet írnak a szerkesztőségnek. A Hasznos Mulattatóban is egész oldalon olvashatók az üzenetek. És ha nincs elég anyag, akkor azokkal lehet a lapot kitölteni.

Csathó véleménye szerint viszont sokan a rejtvények kedviért veszik meg a lapot, a szerkesztői üzenet pedig butaság, mert senki sem fog a szerkesztőségnek levelet írni, és akkor kinek fognak válaszolni?

— Jól van —, hagyta rá Zsiga —, ha írnak, akkor válaszolunk, ha meg nem írnak, akkor úgy sincs kinek válaszolni. És ha olyan nagyon akarod a rejtvényt, hát nem bánom. De azt csináld te, nekem úgyis elég dolgom lesz a rajzokkal.

— Azokat is mind magad akarod csinálni? — kérdezte Csathó, és oldalról pislogott Zsigára.

— Azért néha te is rajzolhatsz, ha akarsz —, felelte Zsiga nagylelkűen, de Csathó elhárította a megtisztelő megbízást:

— Én nem tudok rajzolni. Hanem van egy fiú az A-ban, az igen! Az aztán tud! Barátom! — És csettintett hozzá a hüvelyk- és a középső ujjával.

— Az A-ban? — kérdezte Zsiga féltékenyen. — És ki az a fiú?

— A nevét, azt nem tudom, de az valami csuda, hogy tud az rajzolni!

Zsiga hirtelen megsértődött valamiért, maga sem tudta miért, és másra fordította a beszédet:

— Mondd, Csathó! Ha volna egy forintod, mit vennél rajta?

— Nem tudom — felelte Csathó. — Az attól függ... Az a fiú mindenfélét tud rajzolni. Ha a tanár azt mondja neki: rajzolj egy krokodilt vagy egy púpos tevét...

— Én csupa könyvet vennék rajta meg színes ceruzát. Festéket is, mindenfélét...

— Ha meg azt mondja: rajzold le a Lánchidat vagy Julius Caesart, azt is rögtön felrajzolja a táblára... mint más a számtanpéldát.

— Ezt nem hiszem! — szakította félbe Zsiga. — A Lánchidat meg a tevét igen, de Julius Caesart már nem.

— Ha nem is hiszed el, akkor is le tudja rajzolni Julius Caesart.

Ekkor megszólalt a csengő és végeszakadt az érdekes beszélgetésnek. De Zsigának nem hagyott nyugtot a dolog, és még ott helyben, latin óra alatt, miközben a tanár úr az i-tövű melléknevek declinációját írta fel a táblára, elhatározta, hogy ő is lerajzolja Julius Caesart, mégpedig Pompeius oszlopa alatt, amint összeroskadva suttogja: „Te is, fiam, Brutus?"

Ennek aztán annyira megörült, hogy a szótárfüzete belső fedelére kilencszer egymásután leírta: „Et tu, mi fili Brute?" Mikor éppen tizedszer akarta volna leírni, kiszólították, hogy írja fel a „mons" deklinációját, s bizony a plurális genitivusznál szégyenszemre felmondta a szolgálatot. A szomszédjának kellett kisegítenie.

— Móricz, Móricz, hívja vissza az eszét a Nagyerdőről!

— Igenis kéremszépen —, motyogta Zsiga és megszégyenülten törölte le a hibás alakot, hogy a helyeset írja a helyébe.

Ebéd után vissza kellett menni az iskolába: vallástan óra volt. Utána zsoltáréneklés. Azután tanítani sietett, vacsorára ért haza. Nem volt ideje Julius Caesarral foglalkozni. De amikor lefeküdt és Boros néni kivitte a szobából a petróleumlámpát, eszébe jutottak Csathó szavai és elhatározta, hogy azt a fiút meg fogja keresni. Ezzel aztán szépen el is aludt.

Reggel felé különös álma volt. Odahaza volt, Prügyön, és aludttejet kanalazott egy mázatlan csuporból. És odajött Berci kakas a tornáclépcsőhöz, ahol Zsiga ült, és kikapta a kenyeret a kezéből. Zsiga sírni kezdett, mire kijött a házból édes jó szüléje, és megdobta a kakast egy kukoricacsutkával. De a kakas nem ijedt meg, hanem felrepült a kerekeskút kávájára, és onnan kiáltotta Zsigának fennhangon, háromszor egymás után: „Et tu, mi fili, Brute?"

Mikor harmadszor kiáltott a kakas, megszólalt a falióra és Zsiga felébredt az óraütésre. Eszébe jutott, hogy a latin nyelvtani példát nem írta be a füzetbe, és gyorsan kiugrott az ágyból.

Iskolába menet elhatározta, hogy a lapot újraírja.

Ahogyan Csathó tanácsolta. Az első lap marad. Cím: Magyar Haza. Alatta rajz: Az oroszlán, az állatok királya. Aztán: A bujdosó Fejedelem... az mindenképpen marad... De hát akkor mi jut Csathónak? Őt okvetlenül be kell venni a szerkesztőségbe, ezt belátta Zsiga.

— No, majd meglátjuk! — odázta el a döntést, amikor belépett a nagykapun, és felballagott az emeletre, ahol az első B osztály volt.

Első óra után megkérdezte Csathót:

— Melyik az a fiú?

— Milyen fiú? — kérdezte Csathó, aki egy pogácsaalmát majszolt az ablakmélyedésben és távolból nézte az ide-oda rohanó, csúszkáló, könyökkel döfölődő, tülekedő, ordítozó fiúkat. Ő maga szép kis sötétkék ruhájában, fehér ingében nemigen szokott részt venni ezekben a férfias szórakozásokban, de nézni, azt igen szerette, és közben nagyokat nevetett fehér szalvétába csomagolt vajaskenyere mögül.

— Ej, hát aki le tudja rajzolni Julius Caesart.

— Harapj bele! — nyújtotta Zsigának az almáját. — Majd megmutatom. De különben az a kis tepertő gyerek, aki utolsó a tornasorban...

— Mért volna tepertő? — szakította félbe Zsiga. Kicsit sértve érezte magát, mert ő is utolsó volt a tornasorban — a B-osztályban.

Ezzel abba is maradt a beszélgetés, az almát visszaadta Csathónak, és félrehúzódott az ablakhoz, ahonnan a kopár udvarra lehetett látni. De Zsiga nem látott le az udvarra, mert valóban kisnövésű volt, csak ha lábujjhegyre állt. Különben csak a szemközti ócska falat látta, azon pedig egyáltalán semmi látnivaló nem volt.

A tornaórákat nem szerette. Ügyetlen tornász volt, vézna kétballábas. Azok közé tartozott, akiket a tornatanár — akit egymás között röviden csak Hóhér-nak neveztek — nem is vett emberszámba. Most mégis alig várta az utolsó órát, amikor a két első osztálynak közös tornaórája volt.

— Melyik lehet az? — nézegette egyenként az alacsonyabb növésű fiúkat. Titokban méregette őket, de valamennyi magasabb volt nála, és ez nagyon elkeserítette Zsigát.

Elhangzott a sípszó, a két osztály két párhuzamos oszlopban felsorakozott. Zsiga sanda pillantással leste, ki kerül a másik oszlop végére.

— Vi-gyázz! Előre nézz! — hallotta a tanár ellenszenvesen pattogó hangját, mire az egész sor megmerevedett. Zsiga még egy utolsó pillantást vetett a párhuzamos sorra.

Apró, zömök, nyírotthajú fiúcska állt a sor végén, vastag nyakán csodálatosan kerek fej ült, elálló fülekkel. Zsiga egy percig rajta felejtette a pillantását. A másik fiú észrevette és barátságosan hunyorított Zsiga felé.

— Ő az! — állapította meg Zsiga és egyszerre elpárolgott belőle minden féltékenység.

Óra végeztével odasündörgött hozzá és megkérdezte tőle:

— Igaz, hogy te púpostevét tudsz rajzolni?

— Igaz —, felelte a kisfiú, és Zsiga elégedetten látta, hogy még nálánál is alacsonyabb egy paraszthajszállal.

— Meg oroszlánt is?

— Azt is.

— Igazat mondasz?

— Igazat hát.

Ezekután nem lehetett tovább folytatni a kérdezősködést. Egyet-kettőt hümmögött, majd így szólt:

— Én is tudok oroszlánt rajzolni. — Mire kimondta, el is szégyellte magát.

A másik fiú szétterpesztett lábakon állt előtte, vaskosan, vidáman, és nevetett a szeme, amikor felajánlotta Zsigának:

— Gyere! Akkor rajzoljunk oroszlánt!

— Hová? — kérdezte Zsiga ügyefogyottan. — Nincsen itt ceruzám, se papírom.

— Kell is ahhoz papír, ceruza! — hunyorított a másik fiú, ugyanúgy, mint a tornaóra elején. Megfogta Zsiga kabátjának a hajtókáját és behúzta magával a tornaszertárba.

— Ide figyelj! — zsebéből bütyöknyi krétadarabot vett elő és az ablak melletti nagy fekete szekrény elé állt. — Mit rajzoljak neked? Tevét vagy oroszlánt?

— Akkor hunyd be a szemedet! — mondta a kisfiú. — Majd szólok, ha kinyithatod.

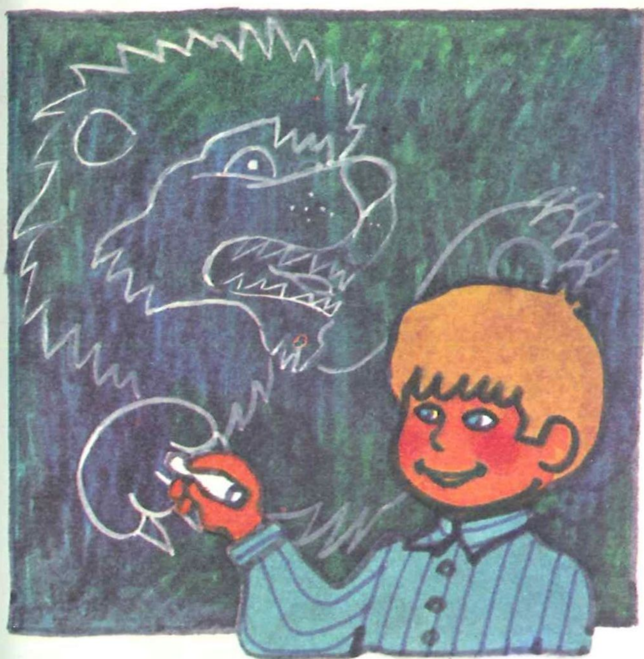
Zsiga szófogadóan behunyta a szemét, de magában azt gondolta, hogy ha valami sületlen tréfát akar vele a másik fiú elkövetni, akkor ő nekimegy és megveri. Ezért félszemmel odasandított a fiúra.

Az könnyű kézzel húzkodta a krétát a szekrény sötét ajtaján, mintha csak tréfából huzigálna összevissza kriksz-krakszokat, és a szemében huncut nevetés bujkált.

— Kész az oroszlán! — szólt és zsebredugta a krétát.

Zsiga kinyitotta a szemét és megnézte a rajzot. Hát

ilyent ő még életében nem látott! A szekrényajtóról egy oroszlán vicsorgatta rá a fogát, és karmos mancsaival feléje nyúlt, hogy Zsiga ijedten elkapta a fejét.

— Azannyát! — mondta, és több szót nem is tudott kipréselni a torkán. Mélyen teleszívta a tüdejét levegővel, és végül is ennyit mondott: — Ez aztán oroszlán!

A másik fiú kedvesen vigyorgott és pislogva várta, mit fog még mondani Zsiga. Az meg csak állt, állt, és bámulta nagy szemekkel az oroszlánt, ami szakasztott de szakasztott olyan volt, mint egy igazi dühös oroszlán, bár olyat még sohase látott Zsiga. De ha látott volna, az éppen ilyen lehetett volna. És ez az oroszlán mintha a tornatanár úrra hasonlított volna, éppen úgy állt a bajusza, és a homlokát is éppen úgy ráncolta. De lehet, hogy ez csak véletlen volt.

— Most te következel —, szólalt meg a kisfiú és Zsiga kezébe nyomta a krétát. — Ide, a másik ajtóra!

De Zsiga megrázta a fejét.

— Nem. Én nem tudok ilyen oroszlánt rajzolni.

Egy picit sírhatnékja volt: eszébe jutott a lap, fedelén az ő nyeszlett oroszlánja, amit úgy másolt ki a Hasznos Mulattató-ból, és elhatározta, mihelyt hazaér, azonnal meg fogja semmisíteni.

Már csak egy dolog maradt hátra Zsigának. Abba kapaszkodott hát, mint fuldokló a szalmaszálba.

— És... izé... Julius Caesart is le tudnád rajzolni?

— Miért ne? — mosolygott a művész a bajusza alatt. — Mi az a júliusi izé?

Zsigának kőszikla hengeredett le a szívéről.

— Julius Caesar! — vágta ki büszkén. — Akit megölt Brutus a Pompeius oszlopánál.

A másik fiú gyanakodva nézett rá. Nem akarta, hogy bolondnak tartsák.

— Igazán? — kérdezte habozva. — És te ezt honnan tudod?

— Tudom —, felelte Zsiga komolyan s ezzel be is fejezte a beszélgetést. Elindult a lépcső felé. Ekkor még valami jutott az eszébe:

— Te mi akarsz lenni, ha nagy leszel?

— Én? Semmi. Apám azt akarja, hogy orvos legyek, mert azok jól keresnek. És te?

Zsiga a vállát vonogatta.

— Édesnagyanyám azt akarja, hogy pap legyek, mert annak mindenki előre köszön. De én még nem tudom, hogy mi lesz belőlem. Talán festő... vagy másvalami...

— Az szép —, bólintott elismerően a másik fiú. — Én meg, lehet, hogy bohóc leszek a cirkuszban... vagy légtornász... Ide nézz! Tudsz te így kézen járni? — és már át is bucskázott a fején s ott állt Zsiga előtt két vaskos lábát égnek emelve.

De sajnos, Zsiga nem tudott kézen járni, és ezért ismét szégyellte magát. Hogy valahogy kievickéljen a kínos helyzetből, megkérdezte:

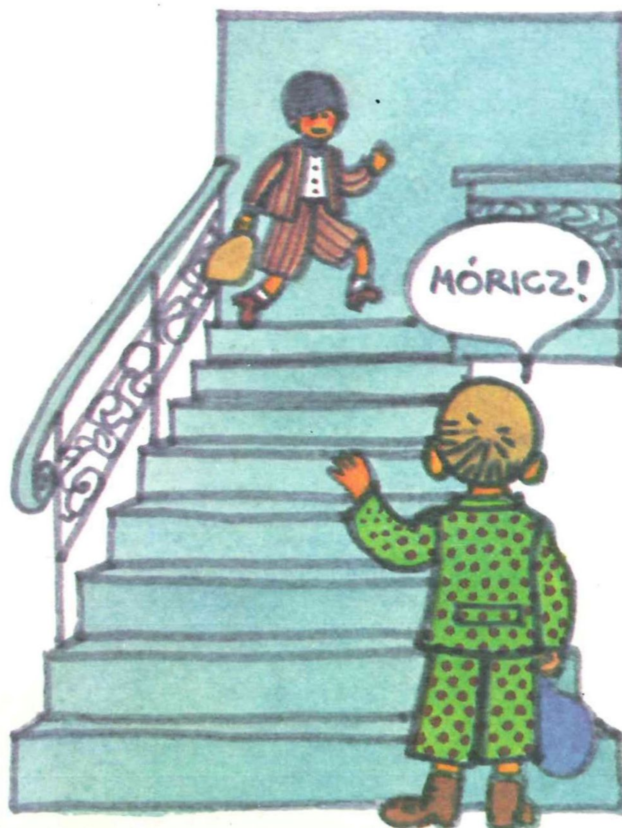
— Igaz! Nem is tudom még a nevedet se!

— Medgyessy! — és hirtelen talpraállva megismételte: — Medgyessy Feri. Nem felejted el?

— Nem. Nem felejtem el soha — felelte Zsiga meghatódva. — Engem meg Móricz Zsigának hívnak... De most már szaladjunk, mert Boros bácsi nem szereti, ha elkések az ebédtől. — Keservesen elfintorította az orrát és szaladt is már fölfelé a lépcsőn.

— Móricz! — hallatszott a háta mögött Medgyessy Feri hangja. Zsiga megfordult és visszaintett Ferinek, aki a lépcső alján állt és vidáman hunyorgott. Mint a tornaórán, amikor először pillantottak egymásra.

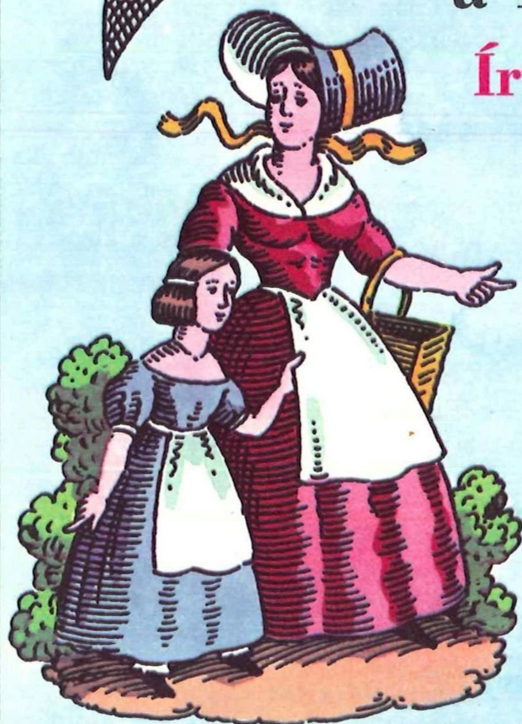
Görög Júlia rajzai

Oda Buda, ide Pest!

vagyis hogy min mulattak a régi gyerekek?

Írta Gyárfás Endre

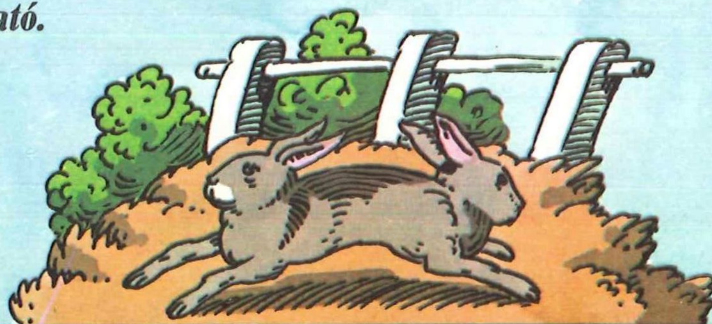

Oda Buda, ide Pest,
ide, ide egyenest!
Tessék, tessék, folyvást, folyvást!
Ne röstelljék a tolongást!
Nézze meg az ember fia!
lesz itten mit bámulnia.
Min mulatnak Pest-Budán,
nem sokkal az ezernyolcszáz-
tízes tűzeset után?

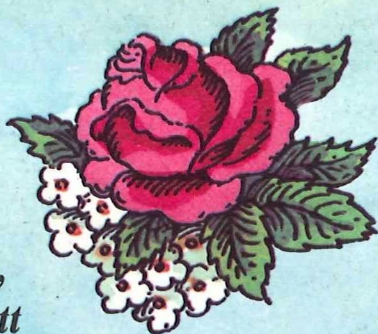

Hát ezek meg mit csinálnak?
Hadonásznak, kalimpálnak...
Az a lila vendéghajas
— szó ami szó — elég nyakas.
Kezét-lábát hányja-veti,
a modora hányaveti,
Ezalatt a muzsikások
kísérik a fura táncot.
— Mitugrászok? — kérded. — Nono!
Itt a híres Pietro Nono
talján tagfintorgató
— vagy más szóval pantomimes —
társulata látható.

Reicher Jakab fésűsmester
háza bárki előtt tárva;
betérhet egy fél órára,
ki tanulni sosem restell.
A polcokon akad néhány
furcsa szerzet, görbe lény:
van itt zsemlegyűjtemény
— húsz éves a legszebb példány —
van itt ásvány, csigaház,
kétfejű nyúl spirituszban...
de — mert jó magyar a gazda —
„kétfejű sast" nem találsz.

Ez a város erdeje,
mulatságok nyílt helye.
Itt oroszlán ugrik át
három tüzes karikát,
ott egy arab tüzet harap,
amott meg a ponyva alatt
láthatod a „csodanőt”,

kinek delfinfarka nőtt.
Emitt óriás pöfékel,
s évődik a törpenéppel,
amott pedig Vitéz László
— kezében kard, fején csákó —
bábos paraván fölött
csépeli az ördögöt.

Jöjj csak, lásd már:
itt a vásár.
Bizony mondom,
van itt minden:
gabona, gyapjú, bor, bőr, borjú,
szalonna, faggyú, pontykopoltyú,
malomkeréknyi sajt, tele lyukkal,
csizma és posztó, fazék és hordó,
szekerek égre meresztett rúddal.
Lacikonyhákon kolbász serceg,
tíz ujját nyalja koldus, herceg,
serpenyős porcogók, porhanyós perecek,
babosok, bábosok, kosarak, rekeszek…
Éppen a legnagyobb alkudozásnál
megugrik egy malac, csizmák közt mászkál,
mindenki kergeti…
szétfut a vásár!
Jöjj ide, lásd már:
o d a a vásár!

TATÁRJÁRÁS

JULIÁNUS BARÁT IGAZ HÍRT HOZOTT A TATÁR TÁMADÁSRÓL.
IV. BÉLA, A MAGYAROK KIRÁLYA HADBA SZÓLÍTOTTA NÉPÉT.

A VERECKEI HÁGÓ VÉDELMÉRE A KIRÁLY A NÁDORT KÜLDTE, AKI ELTORLASZOLTA A HÁGÓT DE A TATÁROK ELSÖPÖRTÉK A MAGYAR SEREGET.

BÉLA KIRÁLY A FŐ SEREGGEL A SAJÓ MENTÉN, 1241. ÁPRILIS 11-ÉN MEGÜTKÖZÖTT A TATÁR HADDAL, S BÁR VITÉZÜL HARCOLTAK; KEVESEN VOLTAK A TATÁROK VÉGTELEN SOKASÁGÁHOZ KÉPEST.

A MAGYAROK ELVESZTETTÉK A FEJÜKET, HULLOTTAK A DÁRDÁK ÉS NYILAK ZÁPORÁTÓL.

A KIRÁLY IS CSAK NAGY SZERENCSÉVEL TUDOTT ELMENEKÜLNI

Rajzolta Nagyvári László

A TATÁROK FELDÚLTÁK AZ EGÉSZ ORSZÁGOT. A NÉP ERDŐKBEN, MOCSARAKBAN KERESETT MENEDÉKET...

EGY ÉV MÚLVA A TATÁROK KIVONULTAK AZ ORSZÁGBÓL, PUSZTA ROMHALMAZT HAGYTAK A VIRÁGZÓ ORSZÁG HELYÉN.

BÉLA KIRÁLY HOZZÁKEZDETT AZ ORSZÁG ÚJJÁÉPÍTÉSÉHEZ.

Táblavirágzás után

Külön-vadászat, közös zsákmány

Ilyen napot kihagyni! Igazán nagy szerencsétlenség, hogy Juli éppen ma, az utolsó tanítási napon nem jöhetett iskolába.
Ezekkel a gondolatokkal felhősítettem ragyogó jókedvemet szántszándékkal, másképp tán még ugrándoztam is volna örömömben, amint nézegettem a kivirágzott táblát. A néha rejtélyes ábrák helyén most teljesen egyértelmű virágok virítottak. Mi pingáltuk őket ízlésünk és tudásunk szerint. Az összhatás kiváló lett! A zsürinek is ez volt a véleménye: megnyertük a tábla-rajzversenyt. Dicsőségünket ugyan elkoptatja az idő — vagy letörli a hetes, ha van szíve hozzá —, de ez a nap még sokáig fényes marad. Utoljára vagyunk negyedikesek, alsósok és kisdobosok. Kisdobosok már nem is vagyunk igazából, mert úttörővé avattak bennünket. Mégis inkább kisdobosoknak érezzük magunkat.
Ezért is beszélte meg az őrs, hogy ebéd után Juliéknál találkozunk. El kell mesélnünk neki a mai napot (csak nem marad ki belőle egészen!), és meg kell terveznünk a jövőt. Már mint a jövő hónapot meg az azutánit, egészen szeptemberig. Megszervezzük az utolsó kisdobos-nyarunkat.
Remek délutánt töltöttünk együtt. Juli határozottan jobban lett tőlünk (azon kívül kapott lázcsillapítót). Jótékony hatásunktól némiképp meghatottan a következőt határoztuk el: az idei nyáron együtt maradunk. No, nem a szobában, nem a strandon, nem is a napközi- vagy a kisdobos-táborban. Hanem itt is, ott is. Mert, ugye, mire való a riadólánc? Arra, hogy egymást mindenről villámgyorsan értesítsük. Amikor nyaralunk, szomszédunk, barátunk lesz a láncszem. Elvégre mindegyikünknek vannak szomszédai, barátai.
Akik itthon maradnak, azok sűrűn találkoznak. Bérlettel járnak strandra, moziba, sportpályára és ellátogatnak majd az úttörőház nyári rendezvényeire. Akik nincsenek itthon, azoknak minden fontos eseményről levelet írunk, hogy ők is közelebb jöjjenek egy kicsit.
A leveleket összegyűjtjük. Ez lesz az alapja közösen megírandó könyvünknek, amelynek a címe már megvan: Egy különleges nyár. Miért különleges? Egyáltalán nem azért, mert nem veszítjük egymást szem elől. Nem is azért, mert levelezgetünk, hanem, mert az idei nyár a Nemzetközi gyermekév kellős közepére esik. Nemzetközi gyermekévből pedig ez az első, amit megértünk együtt. Ennek tehát egy kicsit nemzetközinek kell lennie. Úgy gondoltuk, hogy újságunkba, a Kisdobosba nyáron nemzetközi témájú rajzokat küldünk a Mi világunk című rajzpályázatra.
Julinak könnyű lesz, ő szüleivel a Tátrába megy. Katiék és Pistiék a bolgár tengerparton nyaralnak, Sanyi csereüdülésre utazhat az NDK-ba. Mi többiek majd itthon vadásszuk a témát. Péter azt mondta, hogy ő egy önkiszolgáló étterem körül tart ügyeletet, én meg elárultam, hogy Balatonszéplak lesz a leshelyem. Ott egy kis szerencsével, meg persze élénk taglejtésekkel oroszul társaloghatok. Amit megtudok, ígérem, híven lefordítom, és perfekt magyarsággal mesélem el — rajzban. A rajzok vázlatait pedig — mint illusztrációt — teljesen ingyen felajánlom krónikásunknak a készülő könyvünkhöz. Remélem, lesznek követőim, így első nyári és utolsó kisdobos-regényünk egész biztosan színes lesz. (Aki kételkedik, annak még annyit: már 36 színű filctoll-készlet is kapható.)
Máris Mária, őrsvezető-helyettes

Thuróczy Mária

GYALOGÚT

Hová indul ez az út
s ha elindult, hová jut?
Aprókat lép, vagy nagyot,
a fák között kanyarog?
Fű takarja, barna ág
míg kísérem, megy tovább.
Rajta nyuszi, őz szalad.
Azt sem bánja. Csak halad.
Ha az erdő mély, sötét
talán fél is kicsikét?
A rétig, ha kifutott
örül, hogy már kijutott, —
és fáradtan megpihen.

Nem találta rá senki sem?

Kedves Paprika! Képzeld, mi történt velünk! Kirándultunk Juli-Pulival, és hazafelé belekeveredtünk egy csúszós, agyagos völgybe. Elneveztem Soselássalak-nak, mert nyakig sárosak lettünk mind a ketten! Én bőgtem, Juli-Puli azonban ugrált, énekelt örömében. Otthon derült csak ki, hogy miért —Nézd, mit hoztam a Soselássalak-völgyből: színtiszta agyagot! Bármit készíthetünk belőle! - Azonnal munkához láttunk. Juli-Puli sárkányt gyúrt, én meg hurkákból összeraktam egy vázát. Amikor megszáradt, vizet tettem bele, meg egy szál rózsát. Estére palacsintává ázott a vázám... Én bőgtem; Juli-Puli meg csak nevetett. - Az agyagot ki kell égetni - mondta. - Jó, jó, de hol égessük ki? - szomorkodtam. Szerencsére Juli-Puli ezt is tudta. Bekéredzkedtünk a közeli úttörőtáborba. A tábortűz helyén ástunk egy kis gödröt. Kibéleltük kövekkel, beletettük a sárkányt, meg az újra elkészült vázát, és lefedtük néhány lapos kővel. Este nagy tábortűz lobogott a gödör fölött. Másnap reggel a hamu alól gyönyörű, narancsszínűre égett cserepeket kotortunk elő...

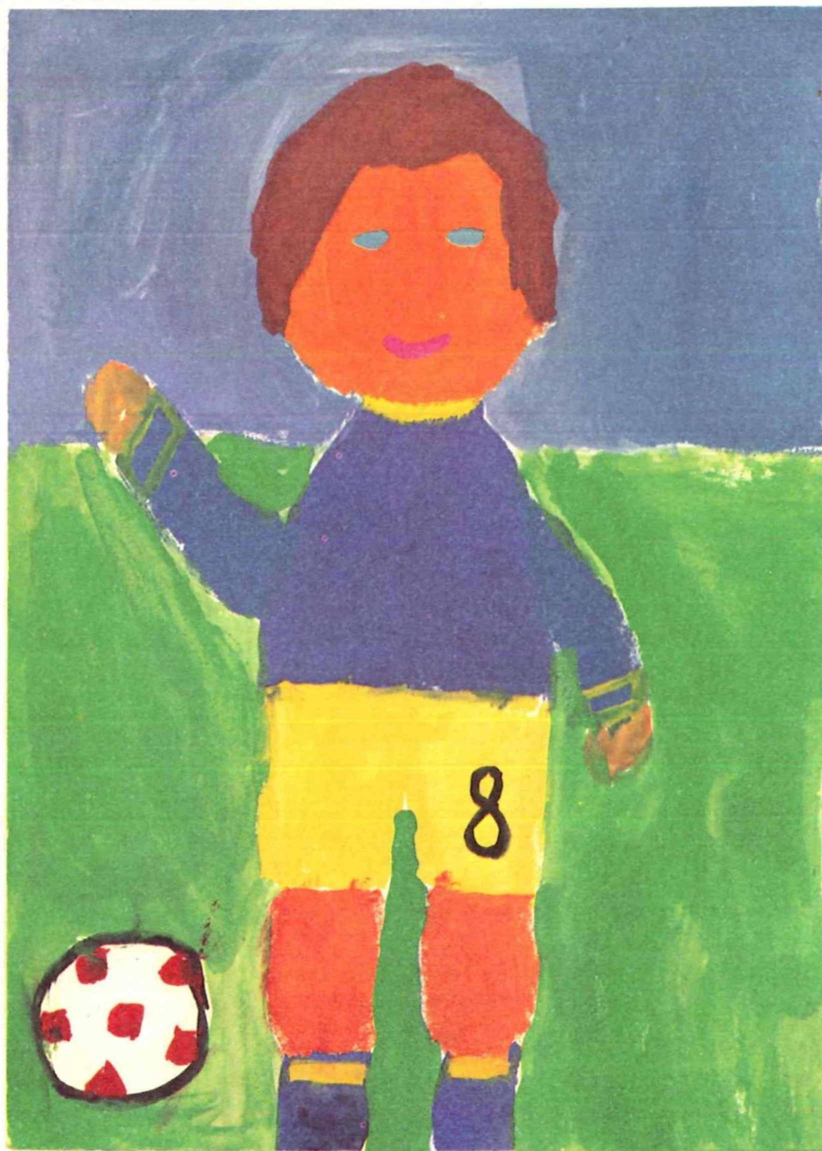

Azóta sokmindent készítettünk a Soselássalak-völgy ajándékából, például ezt a pecsétnyomót is. Jó nyarat kíván neked:

Marék Veronika munkája

! Pályázatunkra érkezett **Én és a labdám** Kozma Katalin munkája, Kazincbarcika, Május 1. úti Ált. Isk.

Postafiók 100

Tulajdonképpen egy teljes Kisdobost töltenének meg a beküldött szebbnél-szebb mesék, versek, beszámolók, szíves, tulipános, felkiáltójeles levelek, rajzok. Íme, mutatóba néhány: *„Göncruszka Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az encsi járásban található. Nem nagy, de szép falu. Gyakran járunk kirándulni oda, ahol a híres finom sárgabarack terem. Ennek a hegynek a neve Borsó-hegy — hát nem érdekes? Még búvóhelyet is találtunk ott egy ősi portyán. Megfigyeltük, hogyan dolgoznak a felnőttek a barackosban. Néhány év múlva magunk is megpróbáljuk ezt a munkát. Meglehet, mi még finomabb és több gyümölcsöt termelünk majd. Másik nevezetességünk a hétszáz éves műemlék templom. Sokat olvasunk, szép könyvtárszobája van az iskolánknak. A termelőszövetkezet is támogatja az iskolát s a könyvtárat. Sok társadalmi munkát végzünk. Egyik nagy élményünk a tavalyi telkibányai táborozásunk volt. Varga Ágnes, Kocsis János, Kiss László negyedikesek."*

Szomorú hírt kaptunk Zalkodról, Zajácz István harmadikostól: *„A mi kis falunk nagy bajba került. A megáradt Bodrog és Tisza elöntötte nagy részét, a házakat és a kerteket. Sok embert kiköltöztettek otthonából. A tanács és a vízügyi dolgozók, no meg a zalkodiak megfeszített erővel dolgoztak a gátakon. Három napon éjjel-nappal végzett munka és az emberek összefogása legyőzte minden idők egyik legnagyobb árvizét. Ezután még jobban szeretjük falunkat, még inkább ragaszkodunk hozzá."*

Vidámabb híradás érkezett a sárbogárdi 4494. Tompa Mihály úttörőcsapat negyedik c-és Móra rajától: *„Egyik szombat délelőtt azt mondta a tanító bácsi, hogy aki akar, az délután segíthet. Kaptuk magunkat és nekikezdtünk a munkának. Összegyűjtöttük a száraz gazt. Rengeteg volt! Meguntam kézzel hordani. Találtam egy vasvillaszerű botot. A tanító bácsi igazi villával dolgozott. Tizenkét máglyát csináltunk. Amikor összeraktuk, a tanító bácsi meggyújtott tizenegyet. A tizenkettediket csak akkor, amikor elkészültünk a nyársakkal. Szalonnát sütöttünk. Az egyik gazkupacban volt egy kis sündisznó. Két fával kiemeltük. Majdnem megégett szegény. Volt friss hideg vizünk, ráöntöttük. Érdemes volt így tölteni ezt a szombat délutánt, mert jó volt a szalonna, megtisztítottuk a kertet, megmentettük a sünit, és ráadásul a tanító bácsi közölte, hogy a megtisztított területtel iskolánk udvarát nagyobbítottuk! Kocsis Attila — Bercsényi Miklós."*

Most pedig két kedves kislánnyal szeretnélek összeismertetni benneteket, kedves Olvasóim! Szepesi Gyöngyi (Hajdúböszörmény, Apafi M. u. 72., 4220) és Máté Judit (Hajdúböszörmény, Perczel Mór u. 62.). Mindketten szeretnek verset írni, s mindketten nagyon ügyesek. A Törpe őrs tagjai, Judit őrsvezető-helyettes. Judit egyszer olyan jó verset küldött, alig akartam elhinni, hogy saját alkotása. (Sokszor kapok olyan verset, mely valahol megjelent, s annyira tetszett, hát elküldi valaki.) Íme, Judit verséből egy rész:

Van nékem egy taligám,
abban viszem a libám.
Hallom bizony, hallom ám,
vásár lesz, biz vásár ám!

Kapta magát a bátyám,
hazatolta taligám
így maradt meg a libám.

Gyöngyi, a másik verselő ezt írta:

Rózsa, szekfű, tulipán,
kertünkben mind virul már,
szeretem az illatát,
szép színüknek pompáját.

Nyáron is várjuk ám leveleiteket! A különleges jelzéseket ne felejtsétek ráírni, tehát napsugárral jelzettben hasznos tettről, tulipánosban szülőföldedről, violinkulcsosban dalról, játékról írjatok.

A nagy piros felkiáltójel azt jelenti, hogy abban a levélben olyan rajzot — és ha lehet, írásos beszámolót — küld az írója, mely a MI VILÁGUNK ról szól!

Ferkai Loránt: Készíts krokettjátékot

Valamikor kedvelt társasjáték volt a krokett, magyarul kaputeke. Érdemes felújítani! Fakalapáccsal golyókat kell drótkapukon átütni két leszúrt cövek, „végfa" között. Ha szabadtéren akarsz vele játszani, úgy nagyobb, szobában kisebb méretű felszerelést kell készítened.

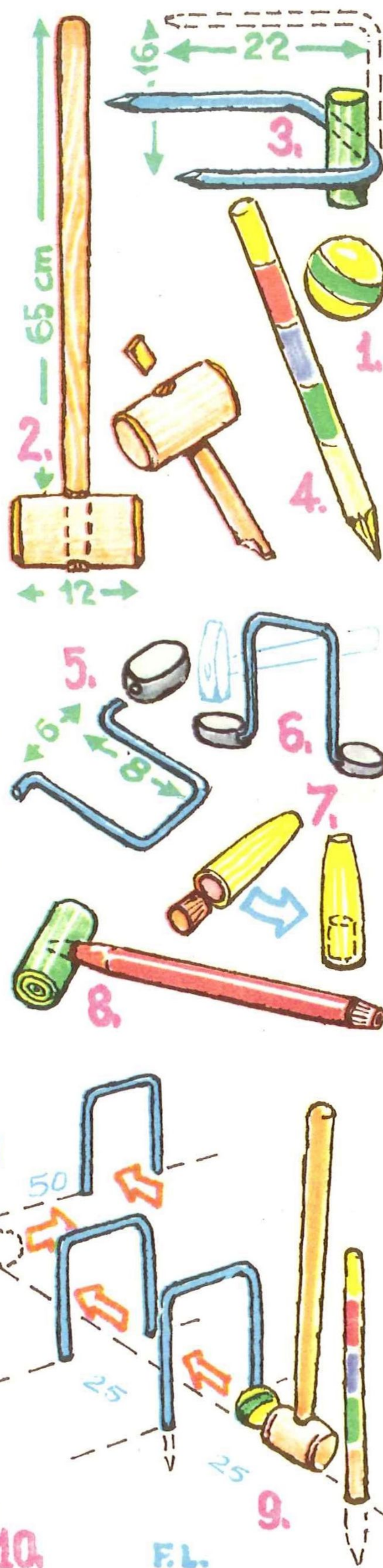
A golyó (1. ábra) lehet fa- vagy műanyag tekegolyó, tömör gumilabda, teniszlabda, ha ilyet nem tudsz szerezni, műszaki (szőlészeti) szakboltban végy gumigolyókat, mogyorónyitól kisököl-nagyságúig kapható. Legalább négy kell, mert négy játékossal — két csapattal — a legérdekesebb a játék. A labdákat különféle színű festékcsíkkal jelöld meg, színes szigetelőszalag is jó. A kalapács mérete a golyóétól függ, hengeres keményfahasábba fúrd, ragaszd vagy ékeld a fanyelet (2.). Kapuból (3.) 10 darabot készíts, mindegyiket 60 cm hosszú erős drótdarabból hajlítsd, s végeit kalapáld hegyesre, hogy a földbe szúrhasd. A két „végfa" kihegyezett seprűnyél darab (4.), rajta a golyók színei, mutatva, milyen sorrendben következnek egymás után a játékosok.

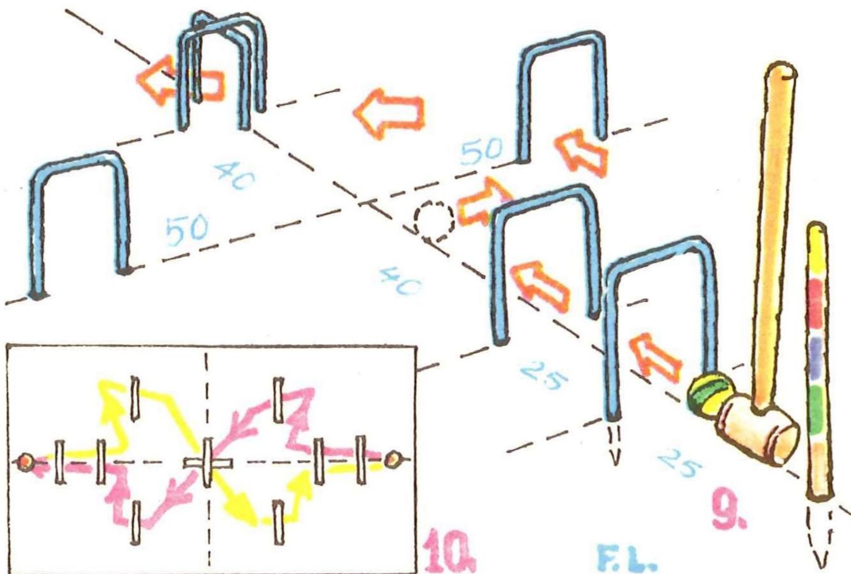
A szobai, kisméretű felszerelés kapui is drótból készülnek (5.), végei horgászólmok lyukaiba kerülnek. Felállítva (6.) kalapácsütéssel rögzítsd azokat. A „végfák" filctoll kupakjait keményfa dugókkal súlyosbítsad (7.), a kalapács filctoll-nyelű fahengerecske (8.). Szőnyegen használd, így a 22 milliméteres gumigolyók nem gurulnak messzire.

A sima, vízszintes pályán a kapukat s a végfákat a 9. ábra szerint helyezd el, a távolságok lehetnek kisebbek vagy nagyobbak is, mint a rajzon láthatók. Középen két kapuból álló keresztkapu van. A golyók áthaladásának irányát nyilak mutatják, ugyanígy a 10. ábrán is. A golyókat természetesen kalapácsütésekkel kell a kapukon átgurítani. Mindenki a saját, színnel jelzett golyóját vezeti.

A két csapat játékosai felváltva következnek. Mindenki a végfától indul. A kapun való áthaladás újabb ütésre jogosít. Ha valaki más golyóját eltalálja, két ütést szerzett, amit vagy maga használ fel útjának folytatására, vagy segíti csapattársát úgy, hogy szorosan annak golyója mellé állítja a sajátját, amit cipőjével leszorít, s ezt megütve, „elpöcköli" a másikat. Ellenfél golyóját kedvezőtlen helyzetbe is lehet küldeni. Ezután már csak egy ütése marad. A túlsó végfa eltalálása után visszafelé is végig kell menni a pályán a kezdőfáig.

Egy kis gyakorlat után a játék sok örömet szerez neked és pajtásaidnak.

10

Júniusi fejtörő

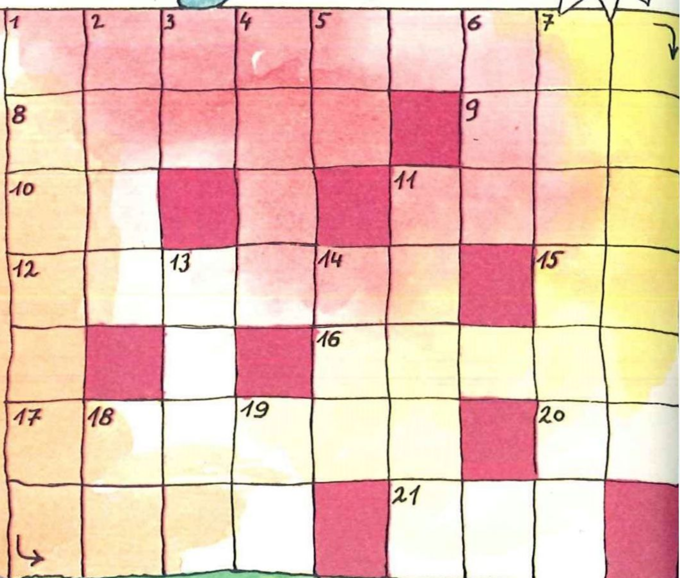

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. Nagy magyar író, július 2-án ünnepeljük születésének 100. évfordulóját. 8. Nagyon nagy. 9. Szag mássalhangzói. 10. Tetejére. 11. Fordítva becézett Miklós. 12. Bútor. 15. Vonat eleje! 16. Elpárolog. 17. Lánynév. 20. CD. 21. Fekete folyadék rajzoláshoz.

Függőleges: 1. Sok szép verset, elbeszélést olvastatok ettől az írótól, akinek a jövő hónapban ünnepeljük születésének ugyancsak 100-ik évfordulóját. 2. Időmérőket javít. 3. Sír. 4. Ordít kezdőbetű nélkül. 5. Kettős mássalhangzó. 6. Zsák mássalhangzói. 7. Táblatörlő. 11. Jó szag. 13. Fordítva halk zaj. 14. Vonatkozó névmás betűi keverve. 18. Személynévmás. 19. LC.

A keresztrejtvényből a **vízszintes és függőleges 1**-et írjátok meg.

Rajzold meg egy vonallal

Egy tál szilva

A gyerekek, Jancsi, Pali és Géza lefeküdtek. Hozok be egy tál szilvát — mondta a mamájuk —, ha felébredtek egyétek meg, de egyformán osszátok el! Jancsi ébredt fel elsőnek és megette a szilvák egyharmadát. Azután aludt tovább. Pali is felébredt. Nem tudta, hogy Jancsi már evett, ezért ő is a szilvák egyharmadát ette meg. Végül Géza is felébredt, ő is megette a tálban talált szilvák egyharmadát. Ekkor még 8 szem szilva maradt a tálon. Hány szemet ettek meg az egyes gyerekek?

Képrejtvény

A keresztrejtvényben szereplő írók egy-egy műve.

Figyelem! E hó végéig küldjétek el címünkre a márciusi, áprilisi, májusi és júniusi megfejtéseket, valamint a felső sarokban levő 7, 8, 9, 10-es számokat. A hibátlan megfejtésekért a képeket postán elküldjük. Akinek mind a négy havi megfejtése sikerült, az megkapja a 3-as számot is. Ezután kérjük postán vissza az 1—2—3-as számot, amit az év folyamán sikeres munkátokért kaptatok. A három számért könyvjutalmat küldünk.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXVIII. 6. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 50,— Ft, I. félévre 30,— Ft, II. félévre 20,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 79.0266. Felelős vezető: Monori István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap Keresztes Dóra munkája

Rajzolta Vida Győző

Az indián nyulak táborában

Marék Veronika jelenetéből

NYUSZIKA ŐRS

ÉN, BORZAS MEDVE NAGYFŐNÖK INDULOK HARCOSAIMMAL VADÁSZNI. TI KETTEN, OKOS SZEMÜVEG ÉS BALKEZES BÖLÉNY ITT VÁRJÁTOK NAGY FEHÉR TESTVÉRÜNKET, LACI BÁCSIT, AKI HOZZA A MOZIJEGYEKET!

HOL LEHETNEK?

NE MOZDULJ, SÁPADTARC, FOGLYUNK VAGY!

VIPI-VIPI!

VIPP, VIPP!

IRTÓ JÓL NÉZTEK KI!

KIHALLGATJUK A FOGLYOT! RESZKESS, SÁPADTARC!

SAJNOS, MENNEM KELL!

KÖTÖZZÉTEK MEG!

Ára: 5 Ft

JAJ, SZEGÉNY NYUSZIKA ŐRS!
NEM MEHETNEK MOZIBA!

A NYUSZIKA ŐRSÖT KERESED? MI VAGYUNK!
MIKOR LESZ A MOZI?

MINDENT MEGTUDTOK, DE, ELŐBB ÉN IS INDIÁN AKAROK LENNI! TOLLDÍSZT, FEGYVERT!

TÁNCOLJUK EL A GYŐZELMI TÁNCOT!

KÖZLÖM VELETEK, RÉZBŐRŰ TESTVÉREIM, HOGY LACI BÁCSI HOLNAP FÉL NÉGYKOR ÉRTETEK JÖN A KIS KÉK BUSSZAL!

ÉLJEN! ÉLJEN!
JAJ, DE JÓ!
MEGYÜNK MOZIBA!

MOST EL KELLENE SZÍVNUNK A BÉKEPIPÁT, DE SAJNOS, AZ MÉG NINCS!

AKKOR EGYÜNK BÉKEPOGÁCSÁT! TESSÉK!
VÉGE